

OKVIRNI SPORAZUM
O PARTNERSTVU IN SODELOVANJU
MED EVROPSKO UNIJO
IN NJENIMI DRŽAVAMI ČLANICAMI NA ENI STRANI
TER REPUBLIKO FILIPINI NA DRUGI STRANI

EVROPSKA UNIJA, v nadaljnjem besedilu: Unija

in

KRALJEVINA BELGIJA,

REPUBLIKA BOLGARIJA,

ČEŠKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA DANSKA,

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA,

REPUBLIKA ESTONIJA,

IRSKA,

HELENSKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA ŠPANIJA,

FRANCOSKA REPUBLIKA,

ITALIJANSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA CIPER,

REPUBLIKA LATVIJA,

REPUBLIKA LITVA,

VELIKO VOJVODSTVO LUKSEMBURG,

REPUBLIKA MADŽARSKA,

MALTA,

KRALJEVINA NIZOZEMSKA,

REPUBLIKA AVSTRIJA,

REPUBLIKA POLJSKA,

PORTUGALSKA REPUBLIKA,

ROMUNIJA,

REPUBLIKA SLOVENIJA,

SLOVAŠKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA FINSKA,

KRALJEVINA ŠVEDSKA,

ZDRUŽENO KRALJESTVO VELIKA BRITANIJA IN SEVERNA IRSKA,

pogodbenice Pogodbe o Evropski Uniji, v nadaljnjem besedilu: države članice,

na eni strani ter

REPUBLIKA FILIPINI, v nadaljnjem besedilu: Filipini,

na drugi strani,

v nadaljnjem besedilu: pogodbenici –

OB UPOŠTEVANJU tradicionalnih prijateljskih vezi med pogodbenicama ter tesnih zgodovinskih, političnih in gospodarskih povezav med njima,

KER pogodbenici namenjata poseben pomen celovitemu značaju njunih medsebojnih odnosov,

KER pogodbenici menita, da je ta sporazum del širšega odnosa med njima in med drugim njunih odnosov prek sporazumov, katerih pogodbenici sta obe,

OB PONOVNI POTRDITVI zavezanosti pogodbenic spoštovanju demokratičnih načel in človekovih pravic, kot so določene v Splošni deklaraciji Združenih narodov o človekovih pravicah in drugih pomembnih mednarodnih instrumentih o človekovih pravicah, h katerim sta pristopili,

OB PONOVNI POTRDITVI njune zavezanosti načelom pravne države in dobrega upravljanja ter njune želje po spodbujanju gospodarskega in socialnega napredka njunih narodov,

OB PONOVI POTRDITVI njune želje po večjem sodelovanju na področju mednarodne stabilnosti, pravičnosti in varnosti, da bi spodbujali trajnostni socialni in gospodarski razvoj, odpravo revščine ter uresničevanje razvojnih ciljev tisočletja,

KER pogodbenici obravnavata terorizem kot grožnjo svetovni varnosti ter želita okrepiti njun dialog in sodelovanje v boju proti terorizmu, pri čemer v celoti upoštevata Globalno strategijo Združenih narodov za boj proti terorizmu ter ustrezne instrumente Varnostnega sveta ZN (VSZN), zlasti Resolucij VSZN 1373, 1267, 1822 in 1904,

OB IZRAŽANJU njune polne zavezanosti preprečevanju vseh oblik terorizma in boju proti njim ter vzpostavitvi učinkovitih mednarodnih instrumentov za zagotovitev njegove odprave,

KER pogodbenici ponovno potrjujeta, da bi se morali učinkoviti ukrepi za boj proti terorizmu in varstvo človekovih pravic med seboj dopolnjevati in krepiti,

OB PRIZNAVANJU potrebe po krepitvi in povečanju sodelovanja pri boju proti zlorabi prepovedanih drog in trgovanju z njimi glede na to, da resno ogrožajo mednarodni mir, varnost, stabilnost in gospodarski razvoj,

OB PRIZNAVANJU, da najhujša kazniva dejanja, ki zadevajo mednarodno skupnost in so povezana s kršenjem mednarodnega humanitarnega prava, genocidom in drugimi kaznivimi dejanji zoper človečnost, ne bi smela ostati nekaznovana in da bi bilo treba zagotoviti pregon teh kaznivih dejanj, da bi okrepili mednarodni mir in pravičnost,

KER se pogodbenici strinjata, da širjenje orožja za množično uničevanje in njegovih nosilcev zelo ogroža mednarodno varnost, ter želita okrepiti njun dialog in sodelovanje na tem področju.

Soglasno sprejetje Resolucije VSZN 1540 je temelj zavezanosti celotne mednarodne skupnosti boju proti širjenju orožja za množično uničevanje,

OB PRIZNAVANJU, da nezakonito trgovanje z osebnim in lahkim orožjem, vključno s strelivom zanj, slabo upravljanje, neustrezno zavarovana skladišča ter nenadzorovano razširjanje še naprej resno ogrožajo mednarodni mir, varnost in razvoj,

OB PRIZNAVANJU pomembne vloge Sporazuma o sodelovanju med Evropsko gospodarsko skupnostjo in državami članicami Združenja držav jugovzhodne Azije (ASEAN) z dne 7. marca 1980 ter poznejših pridružitvenih protokolov,

OB PRIZNAVANJU pomembne vloge krepitve sedanjih odnosov med pogodbenicama, da bi povečali medsebojno sodelovanje, ter njune skupne volje za krepitev, poglobitev in razširitev odnosov na področjih skupnega interesa na podlagi enakosti, nediskriminacije, spoštovanja naravnega okolja in vzajemne koristi,

OB PRIZNAVANJU pomembne vloge dialoga in sodelovanja med Združenjem držav jugovzhodne Azije (ASEAN) in Evropsko unijo,

OB IZRAŽANJU njune polne zavezanosti spodbujanju trajnostnega razvoja, vključno z varstvom okolja in učinkovitim sodelovanjem na področju boja proti podnebnim spremembam,

OB POU DARJANJU pomembne vloge večjega sodelovanja na področju pravosodja in varnosti,

OB PRIZNAVANJU njune zavezanosti obsežnemu dialogu in sodelovanju pri spodbujanju migracij in razvoja ter pri učinkovitem spodbujanju in izvajanju mednarodno priznanih standardov dela in socialnih standardov,

OB UGOTAVLJANJU, da so določbe tega sporazuma, ki spadajo v okvir naslova V, dela III Pogodbe o delovanju Evropske unije, zavezujoče za Združeno kraljestvo in Irsko kot ločeni pogodbenici ali kot del Evropske unije v skladu s Protokolom o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen k Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije. Enako velja za Dansko v skladu s Protokolom o stališču Danske, ki je priložen k tema pogodbama;

OB PRIZNAVANJU pomembne vloge, ki jo pogodbenici pripisujeta načelom in pravilom, ki urejajo mednarodno trgovino, zlasti tistim iz Sporazuma o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (STO), ter potrebi po pregledni in nediskriminatorni uporabi teh načel in pravil,

OB POTR DITVI njune želje po krepitvi sodelovanja med pogodbenicama, ki temelji na skupnih vrednotah in vzajemni koristi ter je v celoti v skladu z dejavnostmi iz regionalnega okvira –

STA SE DOGOVORILI O NASLEDNJEM:

NASLOV I

NARAVA IN PODROČJE UPORABE

ČLEN 1

Splošna načela

1. Spoštovanje demokratičnih načel in človekovih pravic, kot so določene v Splošni deklaraciji o človekovih pravicah in drugih pomembnih mednarodnih instrumentih o človekovih pravicah, h katerim sta pristopili pogodbenici, ter načela pravne države je temelj notranjih in mednarodnih politik pogodbenic in pomeni bistven element tega sporazuma.
2. Pogodbenici potrjujeta svoje skupne vrednote, kot so navedene v Ustanovni listini Združenih narodov.
3. Pogodbenici potrjujeta svojo zavezanost spodbujanju trajnostnega razvoja, sodelovanju pri obravnavi izzivov podnebnih sprememb in prispevanju k uresničevanju mednarodno dogovorjenih razvojnih ciljev, vključno z razvojnimi cilji tisočletja.
4. Pogodbenici ponovno potrjujeta svojo zavezanost načelu dobrega javnega upravljanja.
5. Pogodbenici se strinjata, da bo sodelovanje v okviru tega sporazuma potekalo v skladu z njunimi nacionalnimi zakoni, pravili in predpisi.

ČLEN 2

Cilji sodelovanja

Zaradi krepitev njunih dvostranskih odnosov se pogodbenici zavezujeta, da bosta vzdrževali celovit dialog in spodbujali nadaljnje medsebojno sodelovanje na vseh področjih skupnega interesa v skladu s tem sporazumom. Njuna prizadevanja bodo usmerjena zlasti v:

- (a) vzpostavitev sodelovanja na področju političnih, socialnih in gospodarskih vprašanj v okviru vseh zadevnih regionalnih in mednarodnih *forumov* in organizacij;
- (b) vzpostavitev sodelovanja v boju proti terorizmu in mednarodnemu kriminalu;
- (c) vzpostavitev sodelovanja na področju človekovih pravic in dialoga o boju proti hudim kaznivim dejanjem, ki zadevajo mednarodno skupnost;
- (d) vzpostavitev sodelovanja pri preprečevanju širjenja orožja za množično uničevanje, osebnega in lahkega orožja ter pri spodbujanju mirovnih procesov in preprečevanja konfliktov;
- (e) vzpostavitev sodelovanja na vseh področjih skupnega interesa, povezanih s trgovino in naložbami, da bi pospešili trgovinske in naložbene tokove ter odpravili trgovinske in naložbene ovire v skladu z načeli STO ter sedanji in prihodnji regionalni pobudi EU-ASEAN;

- (f) vzpostavitev sodelovanja na področju pravosodja in varnosti, vključno s sodelovanjem glede pravnih vprašanj, prepovedanih drog, pranja denarja, boja proti organiziranemu kriminalu in korupciji, varstva podatkov ter beguncev in notranje razseljenih oseb;
- (g) vzpostavitev sodelovanja na področju migracij in pomorskega dela;
- (h) vzpostavitev sodelovanja na vseh drugih področjih skupnega interesa, zlasti zaposlovanja in socialnih zadev, razvojnega sodelovanja, ekonomske politike, finančnih storitev, dobrega javnega upravljanja na davčnem področju, industrijske politike ter malih in srednje velikih podjetij (MSP), informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT), avdiovizualnih storitev, medijev in večpredstavnosti, znanosti in tehnologije, prometa, turizma, izobraževanja, kulture ter medkulturnega in medverskega dialoga, energetike, okolja in naravnih virov, vključno s podnebnimi spremembami, kmetijstva, ribištva in razvoja podeželja, regionalnega razvoja, zdravja, statistike, obvladovanja tveganja naravnih nesreč, ter javne uprave;
- (i) krepitev sodelovanja pogodbenic v podregionalnih in regionalnih programih sodelovanja, v katerih lahko sodeluje druga pogodbenica;
- (j) povečevanje vlog ter opaznosti Filipinov in Evropske unije;
- (k) spodbujanje razumevanja med ljudmi ter učinkovitega dialoga in povezanosti z organizirano civilno družbo.

ČLEN 3

Sodelovanje v regionalnih in mednarodnih organizacijah

Pogodbenici si bosta še naprej izmenjevali mnenja ter sodelovali v regionalnih in mednarodnih forumih ter organizacijah, kot so Združeni narodi ter ustrezne agencije in organi Združenih narodov, kot so Konferenca Združenih narodov za trgovino in razvoj (UNCTAD), dialog ASEAN-EU, regionalni forum ASEAN (ARF), azijsko-evropsko srečanje (ASEM), STO, Mednarodna organizacija za migracije (IOM) in Svetovna organizacija za intelektualno lastnino (WIPO).

ČLEN 4

Regionalno in dvostransko sodelovanje

Na vseh področjih dialoga in sodelovanja v skladu s tem sporazumom ter ob poudarjanju vprašanj sodelovanja med EU in Filipini lahko obe strani na podlagi medsebojnega dogovora sodelujeta tudi pri dejavnostih na regionalni ravni ali s kombinacijo obeh okvirov, pri čemer upoštevata regionalne postopke odločanja v zadevnih regionalnih skupinah. V zvezi s tem si pogodbenici pri izbiri ustreznega okvira prizadevata, da bi kar najbolje izkoristili učinek in okrepili sodelovanje vseh zainteresiranih strani ter hkrati omogočili najučinkovitejšo uporabo razpoložljivih sredstev in zagotovili skladnost z drugimi dejavnostmi.

NASLOV II

POLITIČNI DIALOG IN SODELOVANJE

ČLEN 5

Mirovni proces in preprečevanje konfliktov

Pogodbenici se strinjata, da si bosta še naprej skupaj prizadevali za spodbujanje preprečevanja konfliktov in kulture miru, med drugim z zagovarjanjem miru in programi izobraževanja o miru.

ČLEN 6

Sodelovanje na področju človekovih pravic

1. Pogodbenici se strinjata, da bosta sodelovali pri spodbujanju in učinkovitem varstvu vseh človekovih pravic, tudi v okviru mednarodnih instrumentov o človekovih pravicah, h katerim sta pristopili.
2. Takšno sodelovanje bo potekalo prek dejavnosti, o katerih se vzajemno dogovorita pogodbenici, med drugim pa bo vključevalo:
 - (a) podporo razvoja in izvajanja nacionalnih akcijskih načrtov o človekovih pravicah;
 - (b) spodbujanje ozaveščanja in izobraževanja o človekovih pravicah;

- (c) krepitev nacionalnih institucij, povezanih s človekovimi pravicami;
- (d) čim večja pomoč pri spodbujanju regionalnih institucij, povezanih s človekovimi pravicami;
- (e) vzpostavitev pomembnega dialoga o človekovih pravicah med pogodbenicama; in
- (f) sodelovanje v institucijah Združenih narodov, povezanih s človekovimi pravicami.

ČLEN 7

Huda kazniva dejanja, ki zadevajo mednarodno skupnost

1. Pogodbenici priznavata, da najhujša kazniva dejanja, ki zadevajo mednarodno skupnost ter so povezana s kršenjem mednarodnega humanitarnega prava, genocidom in drugimi kaznivimi dejanji zoper človečnost, ne bi smela ostati nekaznovana ter da bi bilo treba zagotoviti sodni pregon teh kaznivih dejanj na nacionalni ali mednarodni ravni, po potrebi tudi z vključitvijo Mednarodnega kazenskega sodišča, pri čemer je treba upoštevati zadevne nacionalne zakone pogodbenic.
2. Pogodbenici se strinjata, da bosta vodili koristen dialog o splošni zavezanosti Rimskemu statutu Mednarodnega kazenskega sodišča v skladu z njunimi zadevnimi zakoni, vključno z zagotavljanjem pomoči za krepitev zmogljivosti.

ČLEN 8

Preprečevanje širjenja orožja za množično uničevanje in njegovih nosilcev

1. Pogodbenici menita, da širjenje orožja za množično uničevanje in njegovih nosilcev, ki je namenjeno državnim in nedržavnim subjektom ter ki ga takšni subjekti izvajajo, pomeni eno od najresnejših groženj mednarodni stabilnosti in varnosti.
2. Pogodbenici se zato strinjata, da bosta sodelovali in prispevali k preprečevanju širjenja orožja za množično uničevanje in njegovih nosilcev, tako da bosta popolnoma upoštevali svoje veljavne obveznosti v okviru mednarodnih pogodb in sporazumov o razoroževanju in neširjenju orožja ter drugih zadevnih mednarodnih obveznosti, kot so določene v Resoluciji VSZN 1540, in jih izvajali na nacionalni ravni. Pogodbenici se strinjata, da je ta določba bistveni element tega sporazuma.
3. Poleg tega se pogodbenici strinjata, da bosta:
 - a) sprejeli ustrezne ukrepe za podpis, in si ob popolnem upoštevanju ratifikacijskih postopkov pogodbenic prizadevali, da bosta ratificirali druge ustrezne mednarodne instrumente ali pristopili k njim, če je to primerno, ter izvajali zadevne obveznosti pogodbenic, ki bodo izhajale iz drugih ustreznih mednarodnih instrumentov, vključno z ustreznimi resolucijami VSZN;
 - b) vzpostavili učinkovit sistem za nadzor nacionalnega izvoza, s katerim se nadzorujeta izvoz in tranzit blaga, povezanega z orožjem za množično uničevanje, vključno z nadzorom končne uporabe tehnologij z dvojno rabo za izdelavo orožja za množično uničevanje, in katerega del so tudi učinkovite sankcije za kršitve nadzora izvoza.

Pogodbenici priznavata, da izvajanje nadzora izvoza ne bi smelo ovirati mednarodnega sodelovanja v zvezi z materiali, opremo in tehnologijo v miroljubne namene, medtem ko se cilji miroljubne uporabe ne bi smeli uporabljati kot pretveza za širjenje orožja.

4. Pogodbenici se strinjata, da bosta vzpostavili stalen politični dialog, ki bo spremljal in krepil te elemente. Pogodbenici bi si lahko prizadevali tudi za dialog na regionalni ravni.

ČLEN 9

Osebno in lahko orožje

1. Pogodbenici priznavata, da nezakonito trgovanje z osebnim in lahkim orožjem (SALW), vključno s strelivom, ter njegovo prekomerno kopičenje, slabo upravljanje, neustrezno zavarovana skladišča in nenadzorovano razširjanje še naprej resno ogrožajo mir in mednarodno varnost.

2. Pogodbenici se strinjata, da bosta upoštevali in v celoti izvajali zadevne obveznosti v zvezi z obravnavanjem vseh vidikov nezakonitega trgovanja s SALW v skladu z veljavnimi mednarodnimi sporazumi in resolucijami VSZN ter svoje zaveze v okviru drugih mednarodnih instrumentov, ki se uporabljajo na tem področju, kot je akcijski program ZN za preprečevanje, boj in odpravljanje nedovoljene trgovine z osebnim in lahkim strelnim orožjem v vseh oblikah.

3. Pogodbenici se zavezujeta, da bosta vzpostavili stalen politični dialog, da bi izmenjevali stališča in informacije ter razvili enotno razumevanje vprašanj in težav, povezanih z nezakonitim trgovanjem s SALW, ter krepili svojo sposobnost za preprečevanje takšnega trgovanja, boj proti njemu in njegovo odpravljanje.

ČLEN 10

Sodelovanje v boju proti terorizmu

1. Pogodbenici ponovno potrjujeta pomembno vlogo preprečevanja terorizma in boja proti njemu v skladu s svojima zakonodajama in predpisi ter ob upoštevanju pravne države, mednarodnega prava, zlasti Ustanovne listine ZN in ustreznih resolucij VS ZN, prava o človekovih pravicah, prava o beguncih in mednarodnega humanitarnega prava ter mednarodnih konvencij, katerih pogodbenici sta, Globalne strategije ZN za boj proti terorizmu, vključene v Resolucijo Generalne skupščine ZN 60/28 z dne 8. septembra 2006, in Skupne deklaracije EU-ASEAN o sodelovanju v boju proti terorizmu z dne 28. januarja 2003.

2. Pogodbenici se zato strinjata, da bosta sodelovali na naslednji način:

- (a) s spodbujanjem izvajanja ustreznih resolucij VSZN, kot so resolucije VSZN 1373, 1267, 1822 in 1904, ter ustreznih mednarodnih konvencij in instrumentov;
- (b) s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami ZN, da bi učinkovito izvajali Globalno strategijo ZN za boj proti terorizmu;

- (c) z izmenjavo informacij ter krepitvijo sodelovanja in usklajevanja pri izvrševanju zakonodaje z vzpostavljenimi nacionalnimi centralnimi biroji Interpola prek Interpolovega globalnega policijskega komunikacijskega sistema (I-24/7);
- (d) z izmenjavo informacij o terorističnih skupinah in njihovih podpornih mrežah v skladu z mednarodnim in nacionalnim pravom;
- (e) z izmenjavo stališč o uporabljenih sredstvih in načinih boja proti terorizmu, vključno s tehničnimi področji in usposabljanjem, ter z izmenjavo izkušenj pri preprečevanju terorizma in odpravi njegove radikalizacije;
- (f) s sodelovanjem, da se utrdi mednarodno soglasje o boju proti terorizmu in financiranju teroristov, ter s prizadevanjem za čim prejšnji dogovor o splošni konvenciji o mednarodnem terorizmu, ki bo dopolnila veljavne instrumente ZN za boj proti terorizmu;
- (g) z izmenjavo najboljših praks na področju varstva človekovih pravic v boju proti terorizmu;
- (h) s spodbujanjem izvajanja ukrepov in večjega sodelovanja v boju proti terorizmu v okviru ASEM in EU-ASEAN.

ČLEN 11

Sodelovanje v javni upravi

Pogodbenici se strinjata, da bosta sodelovali pri povečanju zmogljivosti na področju javne uprave. Sodelovanje na tem področju lahko vključuje izmenjavo stališč o najboljših praksah v zvezi z načini upravljanja, opravljanjem storitev, krepitvijo institucionalne zmogljivosti in vprašanji preglednosti.

NASLOV III

TRGOVINA IN NALOŽBE

ČLEN 12

Splošna načela

1. Pogodbenici z dialogom o dvostranskih in večstranskih trgovinskih ter s trgovino povezanih vprašanjih krepita dvostranske trgovinske odnose ter povečujeta vlogo večstranskega trgovinskega sistema pri spodbujanju gospodarske rasti in razvoja.

2. Pogodbenici se zavezujeta, da bosta spodbujali razvoj in razvejanost njune medsebojne trgovinske menjave na najvišji mogoči ravni ter v njuno vzajemno korist. Zavezujeta se, da bosta s prizadevanjem za odpravo trgovinskih ovir, zlasti netarifnih ovir, in s sprejetjem ukrepov za večjo preglednost izboljšali pogoje za dostop na trg, pri čemer bosta upoštevali delo, ki ga na tem področju opravljajo mednarodne organizacije.
3. Ob priznavanju, da ima trgovina ključno vlogo pri razvoju in da je pomoč v obliki shem trgovinskih preferencialov pripomogla k razvoju držav v razvoju, ki so prejemnice pomoči, si bosta pogodbenici prizadevali okrepiti svoja posvetovanja o takšni pomoči, ki je v celoti v skladu s STO.
4. Pogodbenici se medsebojno obveščata o razvoju trgovinskih in s trgovino povezanih politik, kot so področje kmetijstva, varnost hrane, varstvo potrošnikov in okolje, vključno z ravnanjem z odpadki.
5. Pogodbenici spodbujata dialog in sodelovanje za razvoj njunih trgovinskih in naložbenih odnosov ter si prizadevata za rešitev trgovinskih težav in obravnavanjem drugih vprašanj v zvezi s trgovino na področjih, navedenih v členih 13 do 19.

ČLEN 13

Sanitarna in fitosanitarna vprašanja

1. Pogodbenici sodelujeta na področju varnosti hrane ter sanitarnih in fitosanitarnih vprašanj z namenom varstva človeškega, živalskega ali rastlinskega življenja ali zdravja na ozemlju pogodbenic.
2. Pogodbenici razpravljata in izmenjujeta informacije o njihnih zadevnih ukrepih, kot jih opredeljuje Sporazum STO o uporabi sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov, Mednarodna konvencija o varstvu rastlin (IPPC), Mednarodna organizacija za živalske kužne bolezni (OIE) in Komisija za Codex Alimentarius, pri čemer ti vključujejo zakonodajo, pravila in predpise, certificiranje, inšpekcijske preglede in nadzorne postopke, vključno s postopki za potrditev uvedbe in izvajanja načel določanja območij.
3. Pogodbenici se strinjata, da bosta sodelovali pri krepitvi zmogljivosti v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi vprašanji ter po potrebi v zvezi z dobrim počutjem živali.
4. Pogodbenici vzpostavita pravočasen dialog o sanitarnih in fitosanitarnih vprašanjih na zahtevo ene od pogodbenic, da bi obravnavali zadeve v zvezi s sanitarnimi in fitosanitarnimi vprašanji ter drugimi povezanimi nujnimi vprašanji iz tega člena.
5. Pogodbenici določita kontaktne točke za komunikacijo o zadevah iz tega člena.

ČLEN 14

Tehnične ovire v trgovini

1. Pogodbenici se strinjata, da je sodelovanje na področju standardov, tehničnih predpisov in ugotavljanja skladnosti ključen cilj za razvoj trgovine.
2. Pogodbenici spodbujata uporabo mednarodnih standardov ter sodelujeta in izmenjujeta informacije o standardih, postopkih ugotavljanja skladnosti in tehničnih predpisih, zlasti v okviru Sporazuma STO o tehničnih ovirah v trgovini (TBT). Pogodbenici se zato strinjata, da bosta v ustreznem času vzpostavili dialog o vprašanih tehničnih ovir v trgovini na zahtevo ene od pogodbenic in določili kontaktne točke za sporočanje v zvezi z zadevami iz tega člena.
3. Sodelovanje v zvezi s tehničnimi ovirami v trgovini se lahko med drugim izvaja z dialogom, skupnimi projekti, tehnično pomočjo in programi krepitve zmogljivosti.

ČLEN 15

Carina in olajševanje trgovine

1. Pogodbenici si izmenjujeta izkušnje ter proučujeta možnosti za poenostavitev uvoznih, izvoznih in drugih carinskih postopkov, zagotavljata preglednost carinskih in trgovinskih predpisov, razvijata carinsko sodelovanje in učinkovite vzajemne mehanizme upravne pomoči ter si prizadevata uskladiti stališča in skupne ukrepe v okviru ustreznih mednarodnih pobud, ki vključujejo olajševanje trgovine. Pogodbenici bosta namenili posebno pozornost večji varnosti in zaščiti mednarodne trgovine, zagotavljanju učinkovitega in uspešnega uveljavljanja pravic intelektualne lastnine s strani carinskih organov ter zagotavljanju uravnoveženega pristopa med olajševanjem trgovine ter bojem proti goljufijam in nepravilnostim.
2. Brez poseganja v druge oblike sodelovanja iz tega sporazuma pogodbenici izražata svoj interes, da bosta proučili možnost sklenitve protokola o carinskem sodelovanju in vzajemni pomoči v institucionalnem okviru iz tega sporazuma.
3. Pogodbenici še naprej uporabljata vire tehnične pomoči, da bi podprli sodelovanje v carinskih zadevah in olajševanje trgovine v skladu s tem sporazumom, na način, o katerem se vzajemno dogovorita.

ČLEN 16

Naložbe

Pogodbenici spodbujata večje naložbene tokove z razvojem privlačnega in stabilnega okolja za vzajemne naložbe s stalnim dialogom, katerega cilj so stabilna, pregledna, odprta in nediskriminatorna pravila za vlagatelje ter s katerim bosta proučevali upravne mehanizme za spodbujanje naložbenih tokov v skladu z nacionalnimi zakoni in predpisi pogodbenic.

ČLEN 17

Politika konkurence

1. Pogodbenici spodbujata vzpostavitev in ohranjanje pravil konkurence ter organov za njihovo izvajanje. Spodbujata učinkovito, nediskriminatorno in pregledno uporabo teh pravil, da bi podprli pravno varnost na svojih ozemljih.
2. Pogodbenici bosta zato izvajali dejavnosti krepitev zmogljivosti na področju politike konkurence, ob upoštevanju razpoložljivosti sredstev za takšne dejavnosti v okviru instrumentov in programov sodelovanja pogodbenic.

ČLEN 18

Storitve

1. Pogodbenici se strinjata o stalnem dialogu, ki je usmerjen zlasti v izmenjavo informacij o njihovih zadevnih zakonodajnih okoljih, spodbujanje medsebojnega dostopa do njihovih trgov, vključno z elektronskim poslovanjem, spodbujanje dostopa do kapitalskih in tehnoloških virov ter spodbujanje trgovine in storitev med pogodbenicama ter na trgih tretjih držav.
2. Ker se pogodbenici zavedata konkurenčnosti svojih storitvenih sektorjev, bosta razpravljali o izkoriščanju priložnosti na področju trgovine s storitvami na njihovih trgih.

ČLEN 19

Pravice intelektualne lastnine

1. Pogodbenici ponovno potrjujeta pomembno vlogo varstva pravic intelektualne lastnine ter se zavezujeta, da bosta uvedli ustrezne ukrepe, s katerimi bosta zagotovili primerno in učinkovito varstvo ter izvajanje pravic intelektualne lastnine, ter hkrati zagotovili, da bodo takšni ukrepi v skladu z najboljšimi praksami in mednarodnimi standardi, ki sta se jim zavezali.

2. Pogodbenici si bosta pomagali pri opredelitvi in izvajanju programov, povezanih z intelektualno lastnino, ki bodo prispevali k spodbujanju tehnoloških inovacij ter prostovoljnemu prenosu tehnologije in usposabljanju človeških virov, ter sodelovali pri izvajanju razvojne agende Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (WIPO).
3. Pogodbenici se strinjata, da bosta okrepili sodelovanje na področju geografskih označb, vključno z njihovo zaščito, in na področju varstva rastlinskih sort, pri čemer bosta po potrebi med drugim upoštevali vlogo Mednarodne zveze za varstvo novih rastlinskih sort (UPOV).
4. Pogodbenici si izmenjujeta informacije in izkušnje v zvezi s praksami na področju intelektualne lastnine, preprečevanjem kršitev pravic intelektualne lastnine, zlasti bojem proti ponarejanju in piratstvu, predvsem s carinskim sodelovanjem in drugimi ustreznimi oblikami sodelovanja, ter ustanovitvijo in krepitevijo organizacij za nadzor in varstvo takšnih pravic.

NASLOV IV

SODELOVANJE NA PODROČJU PRAVOSODJA IN VARNOSTI

ČLEN 20

Pravno sodelovanje

1. Pogodbenici priznavata poseben pomen pravne države in krepitve vseh ustreznih institucij.
2. Sodelovanje med pogodbenicama lahko vključuje tudi medsebojno izmenjavo informacij v zvezi z najboljšimi praksami na področju pravnih sistemov in zakonodaje.

ČLEN 21

Sodelovanje na področju boja proti prepovedanim drogam

1. Pogodbenici sodelujeta, da bi zagotovili uravnotežen pristop z učinkovitim usklajevanjem pristojnih organov, vključno z organi glavne agencije za boj proti drogam, organi s področja zdravja, pravosodja, izobraževanja, mladih in socialne varnosti, ter sektorjev carine, notranjih zadev in drugih zadevnih sektorjev ter drugih vključenih zainteresiranih strani, z namenom zmanjšanja ponudbe prepovedanih drog in povpraševanja po njih ter njihovega vpliva na uporabnike drog, njihove družine in družbo na splošno, ter da bi dosegli učinkovitejši nadzor predhodnih sestavin.

2. Pogodbenici se dogovorita o načinih sodelovanja za dosego teh ciljev. Ukrepi temeljijo na skupno dogovorjenih načelih v skladu z ustreznimi mednarodnimi konvencijami, katerih pogodbenici sta, s politično deklaracijo in deklaracijo o smernicah za zmanjševanje povpraševanja po drogah, ki jo je junija 1998 na posebnem 20. zasedanju o drogah sprejela Generalna skupščina ZN, ter politično deklaracijo in akcijskim načrtom o mednarodnem sodelovanju pri oblikovanju celovite in uravnotežene strategije za reševanje svetovne problematike drog, sprejetim na visoki ravni 52. zasedanja Komisije za droge marca 2009.

3. Sodelovanje med pogodbenicama vključuje tehnično in upravno pomoč, zlasti na naslednjih področjih:

- (a) priprava nacionalne zakonodaje in politik;
- (b) ustanovitev nacionalnih institucij in informacijskih centrov;
- (c) podpora prizadevanju civilne družbe na področju drog in zmanjšanja povpraševanja po njih ter škode, ki jo povzročajo droge;
- (d) usposabljanje osebja,
- (e) krepitev izvajanja in izmenjave informacij v skladu z nacionalno zakonodajo;
- (f) raziskave v zvezi z drogami;

- (g) profiliranje drog ter preprečevanje proizvodnje nevarnih drog/mamil in preusmerjanje predhodnih sestavin, zlasti snovi, ki so bistvene za proizvodnjo prepovedanih drog;
- (h) druga področja, o katerih se vzajemno dogovorita pogodbenici.

ČLEN 22

Sodelovanje na področju boja proti pranju denarja in financiranju terorizma

1. Pogodbenici se strinjata, da je treba delovati in sodelovati na področju preprečevanja pranja prihodkov iz kriminalnih dejavnosti, kot sta tihotapljenje drog in korupcija.
2. Pogodbenici se strinjata, da bosta spodbujali pravno, tehnično in upravno pomoč, ki je namenjena oblikovanju in izvajanju predpisov ter učinkovitemu delovanju mehanizmov za boj proti pranju denarja in financiranju terorizma. Sodelovanje omogoča zlasti izmenjavo ustreznih informacij v okviru zadevnih zakonodaj ter sprejetje ustreznih standardov za boj proti pranju denarja in financiranju terorizma, enakovrednih standardom, ki so jih sprejeli Unija in mednarodni organi, dejavni na tem področju, kot je Projektna skupina za finančno ukrepanje (FATF).
3. Pogodbenici spodbujata sodelovanje na področju boja proti pranju denarja in financiranju terorizma, na primer z izvajanjem projektov krepitve zmogljivosti.

ČLEN 23

Boj proti organiziranemu kriminalu in korupciji

1. Pogodbenici se strinjata, da bosta sodelovali v boju proti organiziranemu kriminalu in korupciji, kot sta opredeljena v Konvenciji ZN proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in njenima dopolnilnima protokoloma ter Konvenciji ZN proti korupciji. Cilj takšnega sodelovanja je spodbujanje in izvajanje navedenih konvencij in drugih veljavnih instrumentov, h katerim sta pristopili pogodbenici.
2. To sodelovanje glede na razpoložljive vire vključuje ukrepe in projekte za krepitev zmogljivosti.
3. Pogodbenici se strinjata o sodelovanju med organi, agencijami in službami kazenskega pregona ter o prispevanju k razkrivanju in odpravi groženj mednarodnega kriminala, skupnih pogodbenicama, v skladu z njunima zakonodajama. Sodelovanje med organi, agencijami in službami kazenskega pregona lahko poteka v obliki vzajemne pomoči pri preiskavah, izmenjave preiskovalnih tehnik, skupnega izobraževanja in usposabljanja osebja kazenskega pregona ter kakršnih koli drugih vrst skupnih dejavnosti in pomoči, vključno z vzpostavljenimi nacionalnimi centralnimi biroji Interpola prek Interpolovega globalnega policijskega komunikacijskega sistema (I-24/7) ali podobnega sistema za izmenjavo informacij, o katerem se lahko pogodbenici vzajemno dogovorita.

ČLEN 24

Varstvo osebnih podatkov

1. Pogodbenici se strinjata, da bosta sodelovali z namenom izboljšanja ravni varstva osebnih podatkov v skladu z najvišjimi mednarodnimi standardi, kot so standardi, med drugim vključeni v Smernice za urejanje računalniških osebnih datotek, sprejete z Resolucijo Generalne skupščine ZN št. 45/95 z dne 14. decembra 1990.

2. Povečanje varstva podatkov s krepitvijo sodelovanja pri varstvu osebnih podatkov lahko med drugim vključuje tehnično pomoč v obliki izmenjave informacij ter strokovnega znanja in izkušenj, ki lahko med drugim vključujejo, vendar se ne omejujejo zgolj na:
 - (a) izmenjavo informacij, študij, raziskav, politik, postopkov in najboljših praks v zvezi z varstvom podatkov;

 - (b) izvajanje in/ali obiskovanje skupnih programov usposabljanja in izobraževanja, dialogov ter konferenc, ki bodo okrepili ozaveščenost o varstvu podatkov obeh pogodbenic;

 - (c) izmenjavo poklicnih strokovnjakov in strokovnjakov, ki bodo proučili politike varstva podatkov.

ČLEN 25

Begunci in notranje razseljene osebe

Pogodbenici si po potrebi prizadevata za nadaljnje sodelovanje pri vprašanjih v zvezi z dobrim počutjem beguncev in notranje razseljenih oseb, pri čemer upoštevata delo in pomoč, ki sta že bila zagotovljena, vključno z iskanjem trajnih rešitev.

NASLOV V

SODELOVANJE NA PODROČJU MIGRACIJ IN POMORSKEGA DELA

ČLEN 26

Sodelovanje na področju migracij in razvoja

1. Pogodbenici ponovno potrjujeta pomembno vlogo skupnega upravljanja migracijskih tokov med njunima ozemljema. Da bi pogodbenici okrepili sodelovanje, vzpostavita mehanizem za izčrpen dialog in posvetovanja o vseh vprašanjih v zvezi z migracijami. Vprašanja migracij se vključijo v nacionalne strategije/nacionalni razvojni okvir za gospodarski in socialni razvoj izvornih, tranzitnih in namembnih držav migrantov.

2. Sodelovanje pogodbenic temelji na ovrednotenju posebnih potreb, ki se izvede z medsebojnim posvetovanjem in dogovorom med pogodbenicama, pri čemer se izvaja v skladu z ustrežno veljavno zakonodajo Unije in nacionalno zakonodajo. Osredotočeno bo zlasti na:
- (a) dejavnike odbijanja in privlačevanja pri migraciji;
 - (b) razvoj in izvajanje nacionalne zakonodaje in praks v zvezi z varstvom in pravicami migrantov, da bi se izpolnile določbe veljavnih mednarodnih instrumentov, ki zagotavljajo spoštovanje pravic migrantov;
 - (c) pripravo in izvajanje nacionalne zakonodaje in praks na področju mednarodnega varstva, da bi se izpolnile določbe Konvencije o statusu beguncev, podpisane 28. julija 1951 in njenega protokola, podpisanega 31. januarja 1967 in drugih ustreznih mednarodnih instrumentov ter da bi se zagotovilo spoštovanje načela "nevračanja";
 - (d) pravila o dovolitvi sprejema ter pravice in status sprejetih oseb, zagotavljanje pravičnega obravnavanja in možnosti za vključevanje priseljencev, ki zakonito prebivajo v državi, izobraževanje in usposabljanje ter ukrepe za boj proti rasizmu, diskriminaciji in ksenofobiji;
 - (e) vzpostavitev učinkovite in preventivne politike za obravnavanje prisotnosti državljanov druge pogodbenice, ki ne izpolnjujejo (več) pogojev za vstop, bivanje ali stalno prebivališče na ozemlju zadevne pogodbenice, na njenem ozemlju, tihotapljenja oseb in trgovine z ljudmi, vključno z načini za boj proti mrežam tihotapcev in trgovcev z ljudmi ter za zaščito žrtev takšnih dejavnosti;

- (f) vrnitev oseb v skladu s točko (e) odstavka 2 tega člena pod humanimi in dostojanstvenimi pogoji, vključno s spodbujanjem njihove prostovoljne in trajne vrnitve v izvorne države, ter njihov sprejem/ponoven sprejem v skladu z odstavkom 3 tega člena. Pri vrnitvi takšnih oseb je treba ustrezno upoštevati pravice pogodbenic glede izdaje dovoljenj za bivanje ali odobritve bivanja iz sočutnih in človekoljubnih razlogov ter načelo nevračanja;
- (g) vprašanja, ki veljajo za vprašanja skupnega interesa na področju vizumov in varnosti potnih listin, ter upravljanje meja;
- (h) vprašanja migracij in razvoja, vključno z razvojem človeških virov, socialnim varstvom, čim večjimi koristmi zaradi migracij, spola in razvoja, etičnim zaposlovanjem in krožnimi migracijami ter vključevanjem migrantov.

3. V okviru sodelovanja na tem področju in brez poseganja v potrebo po zaščiti žrtev trgovine z ljudmi se pogodbenici dogovorita tudi, da:

- (a) v skladu s točko (e) odstavka 2 tega člena Filipini ponovno sprejmejo vse svoje državljane, ki se zadržujejo na ozemlju države članice, na zahtevo te države članice in brez nepotrebnega odlašanja, potem ko je bilo ugotovljeno državljanstvo in izveden ustrezen postopek v državi članici;
- (b) v skladu s točko (e) odstavka 2 tega člena vsaka država članica ponovno sprejme vse svoje državljane, ki se zadržujejo na ozemlju Filipinov, na zahtevo Filipinov in brez nepotrebnega odlašanja, potem ko je bilo ugotovljeno državljanstvo in izveden ustrezen postopek na Filipinih.

- (c) države članice in Filipini bodo svojim državljanom zagotovili dokumente, potrebne za takšne namene. Vsak zahtevek za sprejem ali ponovni sprejem posreduje država prosilka pristojnemu organu zaprosene države.

Kadar zadevna oseba nima ustreznih identifikacijskih dokumentov ali drugih dokazil o svojem državljanstvu, Filipini ali država članica nemudoma zaprosi zadevno pristojno diplomatsko ali konzularno predstavništvo, da potrdi državljanstvo te osebe, po potrebi s pogovorom; ko je državljanstvo Filipinov ali države članice potrjeno, pristojni organi Filipinov ali države članice izdajo ustrezne dokumente.

4. Pogodbenici se strinjata, da bosta čim prej sklenili sporazum o sprejemu/ponovnem sprejemu svojih državljanov, vključno z določbo o ponovnem sprejemu državljanov drugih držav in oseb brez državljanstva.

ČLEN 27

Pomorsko delo, izobraževanje in usposabljanje

1. Pogodbenici se strinjata, da bosta sodelovali na področju pomorskega dela, da bi spodbudili in ohranili dostojne življenjske in delovne pogoje za pomorščake, osebno varnost in zaščito pomorščakov ter politike in programe varnosti in zdravja pri delu.

2. Poleg tega se pogodbenici strinjata, da bosta sodelovali na področju pomorskega izobraževanja, usposabljanja in certificiranja pomorščakov, da bi zagotovili varno in učinkovito pomorsko delovanje ter preprečili škodo v okolju; vključno z izboljšanjem usposobljenosti posadke za prilagajanje spreminjajočim se zahtevam sektorja pomorskih prevozov in tehnološkemu napredku.

3. Pogodbenici bosta spoštovali in upoštevali načela in določbe Konvencije Združenih narodov o pomorskem mednarodnem pravu iz leta 1982, zlasti glede dolžnosti in obveznosti posamezne pogodbenice v zvezi s pogoji dela, zaposlovanjem posadke in socialnimi zadevami na plovilih, ki plovejo pod njeno zastavo; Mednarodno konvencijo o standardih za usposabljanje, izdajanje spričeval in ladijsko stražarjenje pomorščakov (Konvencija STCW), kakor je bila spremenjena, v zvezi z usposabljanjem pomorščakov in zahtevami glede njihove usposobljenosti; ter načela in določbe ustreznih mednarodnih instrumentov, h katerim sta pristopili.

4. Sodelovanje na tem področju temelji na vzajemnem posvetovanju in dialogu pogodbenic, med drugim s poudarkom na:

- (a) pomorskem izobraževanju in usposabljanju;
- (b) izmenjavi informacij in podpori dejavnostim, povezanim s pomorstvom;
- (c) uporabljenih učnih metodah in najboljših praksah v zvezi z usposabljanjem;
- (d) programih, ki obravnavajo piratstvo in terorizem na morju;
- (e) pravici pomorščakov do varnega in zanesljivega delovnega mesta, dostojnih delovnih in življenjskih pogojev na ladji ter varovanja zdravja, zdravstvene oskrbe, ukrepov za dobro počutje in drugih oblik socialnega varstva.

NASLOV VI

GOSPODARSKO IN RAZVOJNO SODELOVANJE
TER DRUGI SEKTORJI

ČLEN 28

Zaposlovanje in socialne zadeve

1. Pogodbenici se strinjata, da bosta okrepili sodelovanje na področju zaposlovanja in socialnih zadev, vključno s sodelovanjem pri regionalni in socialni koheziji, ob upoštevanju člena 26(2)(b), zdravja in varnosti pri delu, razvoja znanja in spretnosti, enakosti spolov in dostojnega dela, da bi okrepili socialno razsežnost globalizacije.
2. Pogodbenici ponovno potrjujeta potrebo po podpiranju procesa globalizacije, ki je koristna za vse, ter spodbujanju polne in produktivne zaposlenosti ter dostojnega dela kot ključnega elementa trajnostnega razvoja in zmanjšanja revščine, kot potrjujeta Resolucija Generalne skupščine ZN 60/1 z dne 24. oktobra 2005 (sklepi svetovnega vrha 2005) in ministrska deklaracija zasedanja na visoki ravni Ekonomsko-socialnega sveta ZN julija 2006 (Ekonomsko-socialni svet ZN E/2006/L.8 z dne 5. julija 2006). Pogodbenici upoštevata značilnosti in raznolikost svojih gospodarskih in socialnih razmer.

3. Pogodbenici se ob ponovni potrditvi svojih zavez do spoštovanja, spodbujanja in uresničevanja mednarodno priznanih delovnih in socialnih standardov, kot so določeni zlasti v Deklaraciji Mednarodne organizacije dela (ILO) o temeljnih pravicah in načelih iz dela ter konvencijah ILO, h katerim sta pristopili, strinjata, da bosta sodelovali pri posebnih programih in projektih tehnične pomoči, kot se medsebojno dogovorita. Prav tako se pogodbenici strinjata, da se bosta zavezali k dialogu, sodelovanju in pobudam v zvezi s temami skupnega interesa na dvostranski ali večstranski ravni, kot na primer v okviru ZN, IOM, ILO, ASEM in EU-ASEAN.

ČLEN 29

Razvojno sodelovanje

1. Glavni cilj razvojnega sodelovanja je spodbujanje trajnostnega razvoja, ki bo prispeval k zmanjšanju revščine in uresničevanju mednarodno dogovorjenih razvojnih ciljev, vključno z razvojnimi cilji tisočletja. Pogodbenici vzpostavita stalen dialog o razvojnem sodelovanju v skladu s svojimi prednostnimi nalogami in področji skupnega interesa.
2. Cilji dialoga o razvojnem sodelovanju so med drugim:
 - (a) spodbujanje človekovega in socialnega razvoja;
 - (b) prizadevanje za trajnostno vključujočo gospodarsko rast;

- (c) spodbujanje okoljske trajnosti in preudarnega gospodarjenja z naravnimi viri, vključno s spodbujanjem najboljših praks;
- (d) zmanjšanje vpliva podnebnih sprememb in obvladovanje njihovih posledic;
- (e) povečanje zmogljivosti za izvajanje intenzivnejšega vključevanja v svetovno gospodarstvo in mednarodni trgovinski sistem;
- (f) spodbujanje reforme javnega sektorja, zlasti na področju upravljanja javnih financ, za izboljšanje opravljanja socialnih storitev;
- (g) vzpostavitev postopkov v skladu z načeli Pariške deklaracije o učinkovitosti pomoči, akcijskega načrta iz Akre in drugih mednarodnih zavez za izboljšanje izvajanja in učinkovitosti pomoči.

ČLEN 30

Dialog o gospodarski politiki

1. Pogodbenici se strinjata, da bosta sodelovali pri spodbujanju izmenjave informacij o svojih gospodarskih gibanjih in politikah ter pri izmenjavi izkušenj z usklajevanjem gospodarskih politik v okviru regionalnega gospodarskega sodelovanja in povezovanja.
2. Pogodbenici si prizadevata za poglobitev dialoga med svojimi organi o gospodarskih zadevah, o katerih se pogodbenici dogovorita, med drugim na področjih, kot so monetarna politika, fiskalna politika, vključno z obdavčevanjem podjetij, javne finance, makroekonomska stabilizacija in zunanji dolg.

ČLEN 31

Civilna družba

Pogodbenici priznavata vlogo in možen prispevek organizirane civilne družbe pri demokratičnem upravljanju ter se strinjata, da bosta spodbujali učinkovit dialog in vzajemno delovanje s civilno družbo v skladu z veljavnimi nacionalnimi zakoni pogodbenic.

ČLEN 32

Obvladovanje tveganja naravnih nesreč

1. Pogodbenici se strinjata, da bosta povečali sodelovanje na področju obvladovanja tveganja naravnih nesreč s stalnim razvojem in izvajanjem ukrepov za zmanjšanje tveganja za skupnosti in obvladovanje posledic naravnih nesreč na vseh ravneh družbe. Poudarek bi moral biti na preventivnih ukrepih in proaktivnem pristopu k obravnavanju tveganj in nevarnosti z zmanjšanjem tveganj ali šibkih točk za naravne nesreče.
2. Pogodbenici sodelujeta, da bi obvladovanje tveganja naravnih nesreč postalo sestavni del razvojnih načrtov in procesov oblikovanja politike, povezane s pojavi naravnih nesreč.
3. Sodelovanje na tem področju je osredotočeno na naslednje točke programa:
 - (a) zmanjšanje ali preprečevanje tveganja naravnih nesreč in njihova ublažitev;

- (b) upravljanje znanja, inovacije, raziskave in izobraževanje za vzpostavitev kulture varnosti in prilagodljivosti na vseh ravneh;
- (c) pripravljenost na naravne nesreče;
- (d) politiko, institucionalno zmogljivost in doseganje soglasja za obvladovanje naravnih nesreč;
- (e) odziv na naravne nesreče;
- (f) oceno in spremljanje tveganja naravnih nesreč;
- (g) načrtovanje obnove in sanacije po naravni nesreči;
- (h) prilagoditev na podnebne spremembe in njihovo ublažitev.

ČLEN 33

Energetika

1. Pogodbenici si prizadevata za krepitev sodelovanja v energetske sektorju, da bi:
 - (a) ustvarili ugodnejše pogoje za naložbe, predvsem v infrastrukturo, in enake konkurenčne pogoje za obnovljivo energijo;

- (b) zagotovili raznovrstnost oskrbe z energijo, da bi povečali varnost preskrbe z energijo, vključno z razvojem novih, trajnostnih, inovativnih in obnovljivih oblik energije, ter podprli institucionalizacijo ustreznih političnih okvirov za ustvarjanje enakih konkurenčnih pogojev za obnovljivo energijo in njeno vključitev v ustrezna področja politik;
- (c) razvili čim bolj skladne energetske standarde, zlasti za biogorivo in druge vrste alternativnega goriva ter z njimi povezane zmogljivosti in prakse;
- (d) dosegli racionalno porabo energije s spodbujanjem energetske učinkovitosti in varčevanja energije pri proizvodnji, prevozu, distribuciji in končni uporabi;
- (e) podprli prenos tehnologije med podjetji pogodbenic s ciljem trajnostne proizvodnje in uporabe energije. To bi se lahko izvedlo z ustreznim sodelovanjem, zlasti na področjih reforme energetskega sektorja, razvoja energetskih virov, zmogljivosti nadaljnje proizvodnje in razvoja biogoriva;
- (f) okrepili zmogljivost na vseh področjih, zajetih v tem členu ter spodbudili ugodne in privlačne vzajemne naložbe s stalnim dialogom, katerega cilj so trdna, pregledna, odprta in nediskriminacijska pravila za vlagatelje ter s katerim bosta proučevali upravne mehanizme za spodbujanje naložbenih tokov v skladu z nacionalnimi zakoni in predpisi pogodbenic.

2. Pogodbenici se v ta namen strinjata, da bosta spodbujali stike in skupne raziskave v medsebojno korist pogodbenic, zlasti v ustreznih regionalnih in mednarodnih okvirih. Ob upoštevanju člena 34 in sklepov svetovnega vrha o trajnostnem razvoju, ki je potekal leta 2002 v Johannesburgu, pogodbenici poudarjata, da je treba razpravljati o povezavah med cenovno sprejemljivim dostopom do energetske storitve in trajnostnim razvojem. Te dejavnosti se lahko spodbujajo skupaj z Energetsko pobudo Evropske unije, ki je bila predstavljena na svetovnem vrhu o trajnostnem razvoju.

3. Pogodbenici se v skladu s svojimi zavezami v zvezi z obravnavanjem podnebnih sprememb, ki jih imata kot pogodbenici Okvirne konvencije ZN o podnebnih spremembah, strinjata, da bosta spodbujali tehnično sodelovanje in zasebna partnerstva pri projektih trajnostne in obnovljive energije, zamenjave goriva in energetske učinkovitosti s prilagodljivimi tržnimi mehanizmi, kot je mehanizem trga ogljika.

ČLEN 34

Okolje in naravni viri

1. Pogodbenici se strinjata, da je treba na tem področju sodelovati, da bi ohranili in izboljšali okolje ter tako dosegli trajnostni razvoj. Pri vseh dejavnostih, ki sta se jim pogodbenici zavezali v skladu s tem sporazumom, je treba upoštevati izvajanje sklepov svetovnega vrha o trajnostnem razvoju in ustreznih večstranskih okoljskih sporazumov, katerih pogodbenici sta.

2. Pogodbenici se strinjata glede potrebe po trajnostnem ohranjanju in upravljanju naravnih virov ter biotske raznovrstnosti v korist vseh generacij, pri čemer upoštevata njune razvojne potrebe.

3. Pogodbenici se strinjata, da bosta sodelovali z namenom povečanja medsebojne podpore pri trgovinskih in okoljskih politikah ter vključevanja okoljskih vidikov v vsa področja sodelovanja.

4. Pogodbenici si prizadevata za nadaljevanje in krepitev njunega sodelovanja v regionalnih programih o varstvu okolja, ki zadevajo:

- (a) krepitev okoljske ozaveščenosti in lokalnega sodelovanja pri prizadevanjih za varstvo okolja in trajnostni razvoj, vključno z udeležbo domorodnih kulturnih skupnosti / domorodnega prebivalstva in lokalnih skupnosti;
- (b) krepitev zmogljivosti na področju prilagajanja podnebnim spremembam in njihove ublažitve ter energetske učinkovitosti;
- (c) krepitev zmogljivosti za sodelovanje pri večstranskih okoljskih sporazumih, med drugim tudi v zvezi z biotsko raznovrstnostjo in biološko varnostjo, in njihovo izvajanje;
- (d) spodbujanje okolju prijaznih tehnologij, izdelkov in storitev, vključno z regulativnimi in tržnimi instrumenti;
- (e) izboljšanje naravnih virov, vključno z upravljanjem gozdov ter bojem proti nezakoniti sečnji in z njo povezani trgovini, ter spodbujanje trajnostnih naravnih virov, vključno z gospodarjenjem z gozdovi;
- (f) učinkovito upravljanje nacionalnih parkov in zavarovanih območij ter razglasitev in varstvo območij z biotsko raznovrstnostjo in občutljivimi ekosistemi, pri čemer ustrezno upoštevata lokalne in domorodne skupnosti, ki živijo na teh območjih ali blizu njih;

- (g) preprečevanje nezakonitega čezmejnega premeščanja trdnih in nevarnih ter drugih vrst odpadkov;
 - (h) varstvo obalnega in pomorskega okolja ter učinkovito gospodarjenje z vodnimi viri;
 - (i) varstvo in ohranjanje tal ter trajnostno upravljanje zemljišč, vključno s sanacijo izčrpanih/opuščenih rudnikov;
 - (j) spodbujanje krepitev zmogljivosti za ravnanje v primeru naravnih nesreč in obvladovanje tveganja;
 - (k) spodbujanje vzorcev trajnostne potrošnje in proizvodnje v njihovih gospodarstvih.
5. Pogodbenici spodbujata vzajemen dostop do njihovih programov na tem področju v skladu s posebnimi pogoji takšnih programov.

ČLEN 35

Kmetijstvo, ribištvo in razvoj podeželja

Pogodbenici se strinjata, da bosta spodbujali dialog in sodelovanje za trajnostni razvoj na področju kmetijstva, ribištva in razvoja podeželja. Področja dialoga lahko vključujejo:

- (a) kmetijsko politiko in mednarodna kmetijska predvidevanja na splošno;

- (b) možnosti za olajševanje trgovine z rastlinami, živalmi in vodnimi živalmi ter njihovimi proizvodi, pri čemer se upoštevajo ustrezni mednarodni dogovori, kot so med drugim IPPC in OIE, h katerim sta pristopili pogodbenici;
- (c) dobro počutje živali;
- (d) razvojno politiko na podeželju;
- (e) politiko kakovosti rastlin, živali, proizvodov vodnih živali in rastlin ter zlasti geografskih označb;
- (f) razvoj trajnostnega in okolju prijaznega kmetijstva, živilskopredelovalne industrije, biogoriva in prenosa biotehnologij;
- (g) varstvo rastlinskih sort, semensko tehnologijo, izboljšanje produktivnosti pridelkov, alternativne tehnologije za pridelke, vključno z biotehnologijo v kmetijstvu;
- (h) razvoj zbirk podatkov o kmetijstvu, ribištvu in razvoju podeželja;
- (i) krepitev človeških virov na področju kmetijstva, veterinarstva in ribištva;
- (j) podpiranje trajnostne in odgovorne dolgoročne pomorske in ribiške politike, vključno z ribiškimi tehnologijami ter ohranjanjem in upravljanjem morskih virov ob obali in na odprtem morju;

- (k) podporo prizadevanjem za preprečevanje nezakonitih, neprijavljenih in neurejenih ribolovnih praks in z njimi povezane trgovine ter boj proti njim;
- (l) ukrepe v zvezi z izmenjavo izkušenj in partnerstvi, razvojem skupnih podjetij in omrežij sodelovanja med lokalnimi zastopniki ali gospodarskimi subjekti, vključno z ukrepi za izboljšanje dostopa do financiranja na področjih, kot so raziskave in prenos tehnologije;
- (m) krepitev vloge združenj proizvajalcev in dejavnosti za spodbujanje trgovine.

ČLEN 36

Regionalni razvoj in sodelovanje

1. Pogodbenici spodbujata medsebojno razumevanje in dvostransko sodelovanje na področju regionalne politike.
2. Pogodbenici tudi spodbujata in krepiata izmenjavo informacij ter sodelovanje na področju regionalne politike, s posebnim poudarkom na razvoju področij z neugodnim položajem, povezav med mesti in podeželjem ter razvoju podeželja.
3. Sodelovanje na področju regionalne politike lahko zajema:
 - (a) načine oblikovanja in izvajanja regionalnih politik;

- (b) upravljanje in partnerstvo na več ravneh;
- (c) odnose med mesti in podeželjem;
- (d) razvoj podeželja, vključno s pobudami za izboljšanje dostopa do financiranja in trajnostnega razvoja;
- (e) statistiko.

ČLEN 37

Industrijska politika ter sodelovanje malih in srednje velikih podjetij

Pogodbenici se ob upoštevanju gospodarskih politik in ciljev strinjata, da bosta spodbujali sodelovanje na vseh ustreznih področjih industrijske politike, da bi ustvarili okolje, koristno za gospodarski razvoj, ter izboljšali konkurenčnost industrije, zlasti malih in srednje velikih podjetij (MSP), pri čemer to sodelovanje med drugim vključuje:

- (a) spodbujanje mrežnega povezovanja gospodarskih subjektov, zlasti MSP, z namenom izmenjave informacij in izkušenj, opredelitve priložnosti na področjih skupnega interesa, prenosa tehnologije ter spodbujanja trgovine in naložb;
- (b) izmenjavo informacij in izkušenj v zvezi z ustvarjanjem okvirnih pogojev, ki bi podjetjem, zlasti MSP, omogočili okolje, v katerem bi lahko izboljšala konkurenčnost;

- (c) spodbujanje sodelovanja pogodbenic v pilotnih projektih in posebnih programih v skladu z njihovimi posebnimi pogoji;
- (d) spodbujanje naložb in skupnih podjetij za pospeševanje prenosa tehnologije, inovacij, posodobitve, diverzifikacije in pobud v zvezi s kakovostjo;
- (e) zagotavljanje informacij, spodbujanje inovacij in izmenjavo dobrih praks pri dostopu do financ, zlasti za mala podjetja in mikropodjetja;
- (f) spodbujanje družbene odgovornosti in obveznosti podjetij ter spodbujanje odgovornih poslovnih praks, vključno s trajnostno potrošnjo in proizvodnjo;
- (g) razvoj skupnih raziskovalnih projektov na izbranih industrijskih področjih ter sodelovanje pri projektih krepitve zmogljivosti, vključno s standardi in postopki ugotavljanja skladnosti ter tehničnimi predpisi, kot se vzajemno dogovorita.

ČLEN 38

Promet

1. Pogodbenici se strinjata, da bosta sodelovali na ustreznih področjih prometne politike, da bi izboljšali priložnosti za naložbe ter pretok blaga in potnikov, spodbujali pomorsko in letalsko varnost in zaščito, obravnavali okoljski vpliv prometa ter povečali učinkovitost svojih prometnih sistemov.

2. Cilj sodelovanja pogodbenic na tem področju je spodbujanje:
- (a) izmenjave informacij o njihovih prometnih politikah, predpisih in praksah, zlasti v zvezi s prometom v mestih, na podeželju in po morju, letalskimi prevozi, prometno logistiko ter povezljivostjo in interoperabilnostjo večmodalnih prometnih mrež, ter v zvezi z upravljanjem cest, železnic, pristanišč in letališč;
 - (b) izmenjave stališč o evropskih satelitskih navigacijskih sistemih (zlasti sistemu Galileo) s poudarkom na regulativnih, industrijskih in tržnih razvojnih vprašanjih vzajemne koristi;
 - (c) nadaljevanja dialoga na področju storitev letalskih prevozov, da bi zagotovili pravno varnost brez kakršnega koli nepotrebnega odloga veljavnih dvostranskih sporazumov o storitvah zračnih prevozov med posameznimi državami članicami in Filipini;
 - (d) nadaljevanja dialoga o krepitvi infrastrukturnih omrežij in dejavnosti letalskih prevozov za hiter, učinkovit, trajnosten, varen ter zanesljiv pretok blaga in potnikov ter spodbujanje uporabe konkurenčnega prava in gospodarske ureditve letalskega sektorja, da bi podprli zблиževanje zakonodaje in okrepili poslovanje ter proučili možnosti za poglobitev odnosov na področju letalskih prevozov. Še naprej je treba spodbujati projekte sodelovanja skupnega interesa na področju letalskih prevozov;

- (e) dialoga na področju politike in storitev pomorskega prometa, ki je usmerjen zlasti k spodbujanju razvoja dejavnosti pomorskega prometa, med drugim vključno z:
- i) izmenjavo informacij o zakonodaji in predpisih v zvezi s pomorskim prometom in pristanišči;
 - ii) spodbujanjem neomejenega dostopa do mednarodnih pomorskih trgov in trgovine na tržni osnovi, vzdržnostjo pri uvajanju klavzul o delitvi tovora, dodelitvijo klavzule nacionalne obravnave in klavzule o državah z največjimi ugodnostmi (MFN) za plovila, ki jih upravljajo državljani ali podjetja druge pogodbenice, ter zadevnimi vprašanji, povezanimi s prometnimi storitvami od vrat do vrat, ki vključujejo pomorski del prevozne verige ob upoštevanju nacionalnih zakonov pogodbenic;
 - iii) učinkovitim upravljanjem pristanišč in učinkovitostjo storitev pomorskega prometa; in
 - iv) spodbujanjem sodelovanja skupnega interesa na področju pomorskega prevoza ter področja pomorskega dela, izobraževanja in usposabljanja v skladu s členom 27.
- (f) dialoga o učinkovitem izvajanju standardov na področju varstva, varnosti in preprečevanja onesnaževanja v prometu, zlasti v zvezi s pomorskim prometom, ki vključuje zlasti boj proti piratstvu, in letalskimi prevozi, v skladu z ustreznimi mednarodnimi konvencijami, katerih pogodbenici sta, ter standardi, vključno s sodelovanjem na ustreznih mednarodnih forumih, da bi zagotovili boljše izvajanje mednarodnih predpisov. Pogodbenici bosta zato spodbujali tehnično sodelovanje in pomoč pri vprašanjih, povezanih z varstvom, varnostjo in okoljskimi vidiki v prometu, med drugim tudi z izobraževanjem in usposabljanjem, iskanjem in reševanjem ter preiskovanjem nesreč in incidentov na področju pomorstva in letalstva. Pogodbenici se bosta osredotočili tudi na spodbujanje okolju prijaznih načinov prevoza.

ČLEN 39

Znanstveno in tehnološko sodelovanje

1. Pogodbenici se strinjata, da bosta sodelovali na področju znanosti in tehnologije, pri čemer bosta upoštevali cilje svojih politik.
2. Cilji takšnega sodelovanja so:
 - (a) spodbujanje izmenjave informacij ter znanja in izkušenj o znanosti in tehnologiji, zlasti o izvajanju politik in programov, ter pravicah intelektualne lastnine za posege na področju raziskav in razvoja;
 - (b) spodbujanje trajnih odnosov in raziskovalnih partnerstev med znanstvenimi skupnostmi, raziskovalnimi centri, univerzami in industrijo pogodbenic;
 - (c) spodbujanje usposabljanja človeških virov ter krepitev tehnoloških in raziskovalnih zmogljivosti.
3. Sodelovanje poteka v obliki skupnih raziskovalnih projektov in izmenjav, srečanj ter usposabljanja raziskovalcev prek mednarodnih programov usposabljanja, mobilnosti in izmenjav, s čimer se zagotavlja največje možno razširjanje rezultatov raziskav, učenja in najboljših praks. O drugih načinih sodelovanja se je mogoče vzajemno dogovoriti.

4. Te dejavnosti sodelovanja bi morale temeljiti na načelih vzajemnosti, pravične obravnave in vzajemnih koristi ter zagotoviti ustrezno varovanje intelektualne lastnine. Kakršna koli vprašanja glede pravic intelektualne lastnine, ki se lahko porodijo v okviru sodelovanja v skladu s tem sporazumom, so po potrebi lahko predmet pogajanj med ustreznimi agencijami ali skupino, ki je sodelovala pred začetkom dejavnosti sodelovanja, ter lahko vključujejo vprašanja avtorskih pravic, blagovne znamke in patentov, pri čemer se upoštevajo njihovi zakoni in predpisi.
5. Pogodbenici spodbujata udeležbo svojih visokošolskih ustanov, raziskovalnih centrov in proizvodnih sektorjev, vključno z MSP.
6. Pogodbenici se strinjata, da si bosta po svojih najboljših močeh prizadevali povečati ozaveščenost javnosti o možnostih njihovih programov za znanstveno in tehnološko sodelovanje.

ČLEN 40

Sodelovanje na področju informacijske in komunikacijske tehnologije

1. Pogodbenici si ob priznavanju, da je informacijska in komunikacijska tehnologija (IKT) ključni element sodobnega življenja ter da je bistvenega pomena za gospodarski in družbeni razvoj, prizadevata izmenjati stališča o njihovih politikah na tem področju, da bi spodbudili gospodarski razvoj.

2. Sodelovanje na tem področju je med drugim osredotočeno na:
- (a) sodelovanje v celovitem regionalnem dialogu o različnih vidikih informacijske družbe, zlasti v zvezi s politikami in predpisi o elektronskih komunikacijah, vključno z univerzalnimi storitvami, izdajanjem licenc in splošnimi odobritvami, ter neodvisnosti in učinkovitosti regulativnega organa, e-uprave, raziskovanja in storitev, ki temeljijo na IKT;
 - (b) medsebojno povezljivost in interoperabilnost omrežij (kot je TEIN) in storitev pogodbenic in jugovzhodne Azije;
 - (c) standardizacijo in širjenje novih in uveljavljajočih se tehnologij na področju IKT;
 - (d) spodbujanje raziskovalnega sodelovanja na področju IKT v zvezi s temami skupnega interesa pogodbenic;
 - (e) izmenjavo najboljših praks v okviru prizadevanja za premostitev digitalne ločnice;
 - (f) razvoj in izvajanje strategij in mehanizmov v zvezi z varnostnimi vidiki IKT in bojem proti kibernetiski kriminaliteti;
 - (g) izmenjavo izkušenj v zvezi z uvajanjem digitalne televizije ter regulativnimi vidiki, upravljanjem spektra in raziskovanjem;
 - (h) spodbujanje prizadevanj in izmenjavo izkušenj v zvezi z razvojem človeških virov na področju IKT.

ČLEN 41

Avdiovizualne storitve, mediji in večpredstavnost

Pogodbenici bosta spodbujali, podpirali in lajšali izmenjavo, sodelovanje ter dialog med njunimi ustreznimi institucijami in zastopniki na področjih avdiovizualnih storitev, medijev in večpredstavnosti. Strinjata se, da bosta na teh področjih vzpostavili stalen politični dialog.

ČLEN 42

Sodelovanje na področju turizma

1. Ob upoštevanju globalnega etičnega kodeksa v turizmu Svetovne turistične organizacije in trajnostnih načel, ki so temelj procesa lokalne Agende 21, je cilj pogodbenic izboljšati izmenjavo informacij in oblikovati najboljšo prakso, da bi zagotovili uravnotežen in trajnosten razvoj turizma.
2. Obe pogodbenici se strinjata, da se bosta zavezali k dialogu, da bi olajšali sodelovanje, vključno s tehnično pomočjo, na področju usposabljanja človeških virov in razvoja nove tehnologije v zvezi s cilji v skladu s trajnostnimi načeli turizma.
3. Pogodbenici se strinjata, da bosta razvili sodelovanje pri varovanju in čim večjem povečanju potenciala naravne in kulturne dediščine, blažitvi kakršnih koli negativnih vplivov turizma in povečanju pozitivnega prispevka turistične dejavnosti k trajnostnemu razvoju lokalnih skupnosti, med drugim z razvojem ekološkega turizma, pri čemer bosta upoštevali celovitost in interese lokalnih in avtohtonih skupnosti, ter z izboljšanjem usposabljanja v turističnem sektorju.

ČLEN 43

Sodelovanje na področju finančnih storitev

1. Pogodbenici se strinjata, da bosta okrepili sodelovanje, da bi uskladili skupna pravila in standarde ter izboljšali področje računovodstva, revizije, nadzora ter regulativnih sistemov bančništva, zavarovalništva in drugih področij finančnega sektorja.
2. V zvezi s tem pogodbenici priznavata, da so tehnična pomoč in ukrepi krepitve zmogljivosti pomembni.

ČLEN 44

Dobro javno upravljanje na davčnem področju

1. Pogodbenici priznavata načela dobrega javnega upravljanja na davčnem področju in jih bosta izvajali, da bi okrepili in razvili gospodarske dejavnosti, pri čemer upoštevata potrebo po razvoju ustreznega regulativnega okvira. Pogodbenici bosta zato v skladu s svojimi pristojnostmi izboljšali mednarodno sodelovanje na davčnem področju, olajšali pobiranje zakonitih davčnih prihodkov in razvili ukrepe za učinkovito izvajanje zgoraj navedenih načel.
2. Pogodbenici se strinjata, da izvajanje teh načel poteka zlasti v okviru veljavnih ali prihodnjih dvostranskih davčnih sporazumov med Filipini in državami članicami.

ČLEN 45

Zdravje

1. Pogodbenici priznavata in potrjujeta, da je zdravje zelo pomembno. Zato se pogodbenici strinjata, da bosta sodelovali v zdravstvenem sektorju, kar zajema področja, kot so reforma zdravstvenega sistema, glavne nalezljive bolezni in druge grožnje za zdravje, nenalezljive bolezni ter mednarodni zdravstveni sporazumi za izboljšanje zdravja in trajnostni razvoj zdravstvenega sektorja na podlagi vzajemnih koristi.
2. Sodelovanje poteka v obliki:
 - (a) programov, ki zajemajo področja, navedena v odstavku 1 tega člena, vključno z izboljšanjem zdravstvenih sistemov, zagotavljanjem zdravstvenih storitev, storitvami na področju reproduktivnega zdravja revnih in ranljivih žensk in skupnosti, javnim upravljanjem zdravstva, ki vključuje boljše upravljanje javnih financ, financiranje zdravstvenega varstva, zdravstveno infrastrukturo in informacijske sisteme, ter upravljanjem zdravja;
 - (b) skupnih dejavnosti v zvezi z epidemiologijo in nadzorom, vključno z izmenjavo informacij in sodelovanjem pri zgodnjem preprečevanju groženj za zdravje, kot so aviarna in pandemična influenza ter druge glavne nalezljive bolezni;
 - (c) preprečevanja in nadzora nenalezljivih bolezni z izmenjavo informacij in dobrih praks, spodbujanjem zdravega življenjskega sloga, obravnavanjem glavnih dejavnikov zdravja, kot so prehrana, odvisnost od drog, alkohola in tobaka ter razvoj raziskovalnih programov, povezanih z zdravjem, kot določajo člen 39 in programi za spodbujanje zdravja;

- (d) spodbujanja izvajanja mednarodnih sporazumov, kot so Okvirna konvencija za nadzor nad tobakom in mednarodni zdravstveni predpisi, katerih pogodbenici sta;
- (e) drugih programov in projektov za izboljšanje zdravstvenih storitev ter krepitev človeških virov v zvezi z zdravstvenimi sistemi in zdravstvenimi razmerami, kot se o njih medsebojno dogovorita.

ČLEN 46

Izobraževanje, kultura ter medkulturni in medverski dialog

1. Pogodbenici se strinjata, da bosta spodbujali sodelovanje na področju izobraževanja, športa, kulture in verstev, pri čemer se ustrezno spoštuje njuno raznolikost, da bi povečali vzajemno razumevanje in poznavanje njunih kultur. Pogodbenici bosta zato podprli in spodbujali dejavnosti njunih kulturnih institucij.
2. Pogodbenici se strinjata tudi, da bosta vzpostavili dialog o vprašanih skupnega interesa v zvezi s posodobitvijo izobraževalnih sistemov, vključno z vprašanji glavnih pristojnosti in razvoja instrumentov za ocenjevanje, ki se primerjajo z evropskimi standardi.
3. Pogodbenici si prizadevata sprejeti ustrezne ukrepe za spodbujanje stikov med ljudmi na področju izobraževanja, športa in kulture ter medverskih in medkulturnih dialogov ter izvajati skupne pobude na različnih družbeno-kulturnih področjih, vključno s sodelovanjem pri ohranjanju kulturne dediščine ob upoštevanju kulturne raznolikosti. V zvezi s tem se pogodbenici strinjata tudi, da bosta še naprej podpirali dejavnosti Azijsko-evropske fundacije in medverski dialog ASEM.

4. Pogodbenici se strinjata, da se bosta posvetovali in sodelovali v okviru ustreznih mednarodnih forumov ali organizacij, kot je UNESCO, da bi uresničili skupne cilje ter spodbujali večje razumevanje in spoštovanje kulturne raznolikosti. V zvezi s tem se pogodbenici strinjata tudi, da bosta spodbujali ratifikacijo in izvajanje Konvencije UNESCO o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov, ki je bila sprejeta 20. oktobra 2005.

5. Poleg tega pogodbenici poudarjata ukrepe, uvedene zaradi krepitev vezi med njunimi zadevnimi agencijami, ki spodbujajo izmenjavo informacij ter znanja in izkušenj med strokovnjaki, mladimi in mladinskimi delavci (v šoli in zunaj nje), ter izkoriščanje prednosti njunih programov, kot je ERASMUS Mundus, na področju izobraževanja in kulture ter izkušenj, ki sta jih obe pogodbenici pridobili na teh področjih.

ČLEN 47

Statistika

Pogodbenici se strinjata, da bosta v skladu s svojimi sedanjimi dejavnostmi sodelovanja na področju statistike med Evropsko unijo in ASEAN spodbujali krepitev statističnih zmogljivosti, usklajevanje statističnih metod in praks, vključno z zbiranjem in razširjanjem statističnih podatkov, kar jima bo na vzajemno sprejemljivi podlagi omogočalo uporabo statističnih podatkov o, med drugim, sistemu nacionalnih računov, neposrednih tujih naložbah, informacijskih komunikacijah in tehnologiji, trgovini z blagom in storitvami, ter bolj splošno o katerem koli drugem področju, ki ga zajema ta sporazum, ki omogoča statistično obdelavo, kot so zbiranje, analiza in razširjanje.

NASLOV VII

INSTITUCIONALNI OKVIR

ČLEN 48

Skupni odbor

1. Pogodbenici se strinjata, da v skladu s tem sporazumom ustanovita Skupni odbor, ki ga sestavljajo predstavniki obeh strani na ravni visokih uradnikov in ki bo pristojen za:

- (a) pravilno delovanje in izvajanje tega sporazuma;
- (b) določitev prednostnih nalog v zvezi s cilji tega sporazuma;
- (c) pripravo priporočil za spodbujanje ciljev tega sporazuma.

2. Skupni odbor se običajno sestane najmanj vsaki dve leti izmenično na Filipinih in v Evropski uniji na dan, ki se določi sporazumno. Po dogovoru med pogodbenicama se lahko skličejo tudi izredni sestanki Skupnega odbora. Skupnemu odboru pogodbenici predsedujeta izmenično. Dnevni red sestankov Skupnega odbora pogodbenici določita sporazumno.

3. Skupni odbor ustanovi posebne pododbore za obravnavanje vseh področij, zajetih v tem sporazumu, da bi mu pomagali pri izvajanju njegovih nalog. Ti pododbori o svojih dejavnostih podrobno poročajo Skupnemu odboru na vsakem sestanku.
4. Pogodbenici se strinjata, da je naloga Skupnega odbora tudi nadzorovati ustrezno delovanje kakršnih koli sektorskih sporazumov ali protokolov, ki so bili sklenjeni ali bodo sklenjeni med pogodbenicama.
5. Skupni odbor sprejme svoj poslovnik.

NASLOV VIII

KONČNE DOLOČBE

ČLEN 49

Evolutivna klavzula

1. Pogodbenici lahko soglasno in po priporočilu Skupnega odbora razširita ta sporazum, da bi izboljšali raven sodelovanja, med drugim ga lahko dopolnita s sporazumi ali protokoli o določenih področjih ali dejavnostih.
2. V okviru izvajanja tega sporazuma lahko vsaka pogodbenica predloži predloge za razširitev obsega sodelovanja, pri čemer upošteva izkušnje, pridobljene z uporabo Sporazuma.

ČLEN 50

Sredstva za sodelovanje

1. Pogodbenici se strinjata, da bosta, v kolikor to omogočajo njuna sredstva in predpisi, zagotovili ustrezna sredstva, vključno s finančnimi sredstvi, da bi izpolnili cilje sodelovanja iz tega sporazuma.
2. Pogodbenici izvajata finančno pomoč v skladu z načeli dobrega finančnega poslovanja in sodelujeta pri zaščiti svojih finančnih interesov. Pogodbenici v skladu s svojimi zakoni in predpisi sprejmeta učinkovite ukrepe za preprečevanje goljufij, korupcije in kakršnih koli drugih nezakonitih dejavnosti ter boj proti njim, med drugim s sredstvi vzajemne pomoči na področjih, ki jih zajema ta sporazum. Kakršen koli dodaten sporazum ali finančni instrument, ki ga bosta sprejeli pogodbenici, vključuje posebne klavzule o finančnem sodelovanju, ki zajemajo preglede na kraju samem, inšpekcijske preglede, kontrole in ukrepe proti goljufijam, med drugim tudi ukrepe, ki jih izvajajo Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) in ustrezni filipinski preiskovalni organi.
3. Pogodbenici spodbujata Evropsko investicijsko banko (EIB), da v skladu z njenimi postopki in finančnimi merili, okvirnim sporazumom, podpisanim med EIB in Filipini, ter nacionalnimi zakoni Filipinov nadaljuje svoje dejavnosti na Filipinih.

4. Pogodbenici se lahko v skladu s svojimi finančnimi postopki in viri odločita, da finančno podporo razširita na dejavnosti sodelovanja na področjih, ki jih zajema ta sporazum ali ki so z njim povezana. Te dejavnosti sodelovanja lahko med drugim po potrebi vključujejo krepitev zmogljivosti in pobude za tehnično sodelovanje, izmenjavo strokovnjakov, izvajanje študij, vzpostavitev pravnih, izvedbenih in regulativnih okvirov, ki spodbujajo preglednost in odgovornost, ter druge dejavnosti, o katerih se dogovorita pogodbenici.

ČLEN 51

Infrastruktura

Da bi olajšali sodelovanje v okviru tega sporazuma, se pogodbenici strinjata, da bosta uradnikom in strokovnjakom, vključenim v izvajanje sodelovanja, za izvajanje njihovih nalog, v skladu z nacionalnim pravom ter internimi pravili in predpisi obeh pogodbenic, zagotovili potrebno infrastrukturo.

ČLEN 52

Drugi sporazumi

1. Brez poseganja v ustrezne določbe Pogodbe o Evropski uniji in Pogodbe o delovanju Evropske unije niti ta sporazum niti ukrepi, sprejeti v skladu z njim, ne vplivajo na pristojnosti pogodbenic, da se zavežejo k dvostranskemu sodelovanju ali da po potrebi sklepajo nove sporazume o partnerstvu in sodelovanju, vključno med Filipini in posameznimi državami članicami.
2. Ta sporazum ne vpliva na uporabo ali izvajanje obveznosti, h katerim sta se ali se bosta zavezali pogodbenici v zvezi s tretjimi stranmi.

ČLEN 53

Izpolnitev obveznosti

1. Pogodbenici sprejmeta vse splošne ali posebne ukrepe, ki so potrebni za izpolnjevanje njihovih obveznosti v skladu s tem sporazumom. Poskrbita, da se dosežejo cilji, določeni s tem sporazumom.
2. Vsaka pogodbenica lahko na Skupni odbor naslovi kakršno koli razhajanje glede uporabe ali razlage tega sporazuma.

3. Če katera od pogodbenic meni, da druga pogodbenica ni izpolnila katere koli od svojih obveznosti v skladu s tem sporazumom, lahko sprejme ustrezne ukrepe. Preden to stori, Skupnemu odboru, razen v primerih posebne nujnosti v skladu z odstavkom 5 tega člena, predloži vse ustrezne informacije, ki so potrebne za temeljito proučitev položaja, da bi tako poiskal rešitev, sprejemljivo za pogodbenici.
4. Pri izbiri ukrepov je treba dati prednost tistim, ki najmanj motijo delovanje tega sporazuma. O teh ukrepih se takoj uradno obvesti druga pogodbenica, pri čemer se na zahtevo druge pogodbenice o njih posvetuje Skupni odbor.
5. Pogodbenici se strinjata, da za namene pravilne razlage in praktične uporabe tega sporazuma izraz "primeri posebne nujnosti" v odstavku 3 tega člena pomeni primer, v katerem ena od pogodbenic vsebinsko krši Sporazum. Vsebinska kršitev Sporazuma je:
 - (a) zavračanje izvajanja Sporazuma, ki ni sankcionirano s splošnimi pravili mednarodnega prava, ali
 - (b) kršenje bistvenih elementov Sporazuma, namreč členov 1(1) in člena 8(2).

Pred uporabo ukrepov v primerih posebne nujnosti lahko vsaka pogodbenica zahteva, da se skliče nujni sestanek pogodbenic. V primeru takšne zahteve se v 15 dneh, razen če se pogodbenici dogovorita o drugem časovnem obdobju, ki ne presega 21 dni, skliče sestanek, da se temeljito prouči položaj in nato poišče rešitev, ki je sprejemljiva za pogodbenici.

ČLEN 54

Opredelitev pogodbenic

Za namene tega sporazuma izraz "pogodbenici" pomeni Unijo ali njene države članice ali Unijo in njene države članice, v skladu z njihovimi pooblastili, na eni strani ter Republiko Filipini na drugi strani.

ČLEN 55

Ozemlje uporabe

Ta sporazum velja na ozemlju, za katerega se uporablja Pogodba o Evropski uniji pod pogoji, določenimi v navedeni pogodbi, na eni strani in na ozemlju Filipinov na drugi strani.

ČLEN 56

Uradna obvestila

Uradna obvestila v skladu s členom 57 se po diplomatski poti predložijo generalnemu sekretarju Sveta Evropske unije in ministrstvu za zunanje zadeve Filipinov.

ČLEN 57

Začetek veljavnosti in trajanje

1. Ta sporazum začne veljati prvi dan v mesecu po dnevu, ko zadnja pogodbenica uradno obvesti drugo pogodbenico, da so končani pravni postopki, potrebni v ta namen.
2. Ta sporazum velja za obdobje petih let. Njegova veljavnost se samodejno podaljšuje za nadaljnja obdobja enega leta, razen če ena od pogodbenic drugo pogodbenico šest mesecev pred iztekom katerega koli nadaljnjega obdobja enega leta pisno uradno obvesti o svoji nameri, da tega sporazuma ne podaljša.
3. Kakršne koli spremembe tega sporazuma se opravijo s soglasjem pogodbenic. Kakršne koli spremembe tega sporazuma začnejo veljati v skladu z odstavkom 1 tega člena po tem, ko zadnja pogodbenica uradno obvesti drugo pogodbenico, da so končani vsi potrebni uradni postopki.
4. Ta sporazum lahko pogodbenica odpove s pisnim obvestilom o svoji nameri o odpovedi tega sporazuma, ki ga pošlje drugi pogodbenici. Odpoved začne učinkovati šest mesecev po tem, ko je druga pogodbenica prejela uradno obvestilo. Odpoved ne vpliva na sprejete ali tekoče projekte, ki so se začeli v skladu s tem sporazumom pred odpovedjo.

ČLEN 58

Verodostojno besedilo

1. Ta sporazum je sestavljen v dveh izvodih v angleškem, bolgarskem, češkem, danskem, estonskem, finskem, francoskem, grškem, italijanskem, latvijskem, litovskem, madžarskem, malteškem, nemškem, nizozemskem, poljskem, portugalskem, romunskem, slovaškem, slovenskem, španskem in švedskem jeziku, pri čemer so besedila v vseh teh jezikih enako verodostojna.
2. Sporazum je bil izpogajan v angleškem jeziku. Kakršno koli jezikovno odstopanje v besedilih se sporoči Skupnemu odboru.